

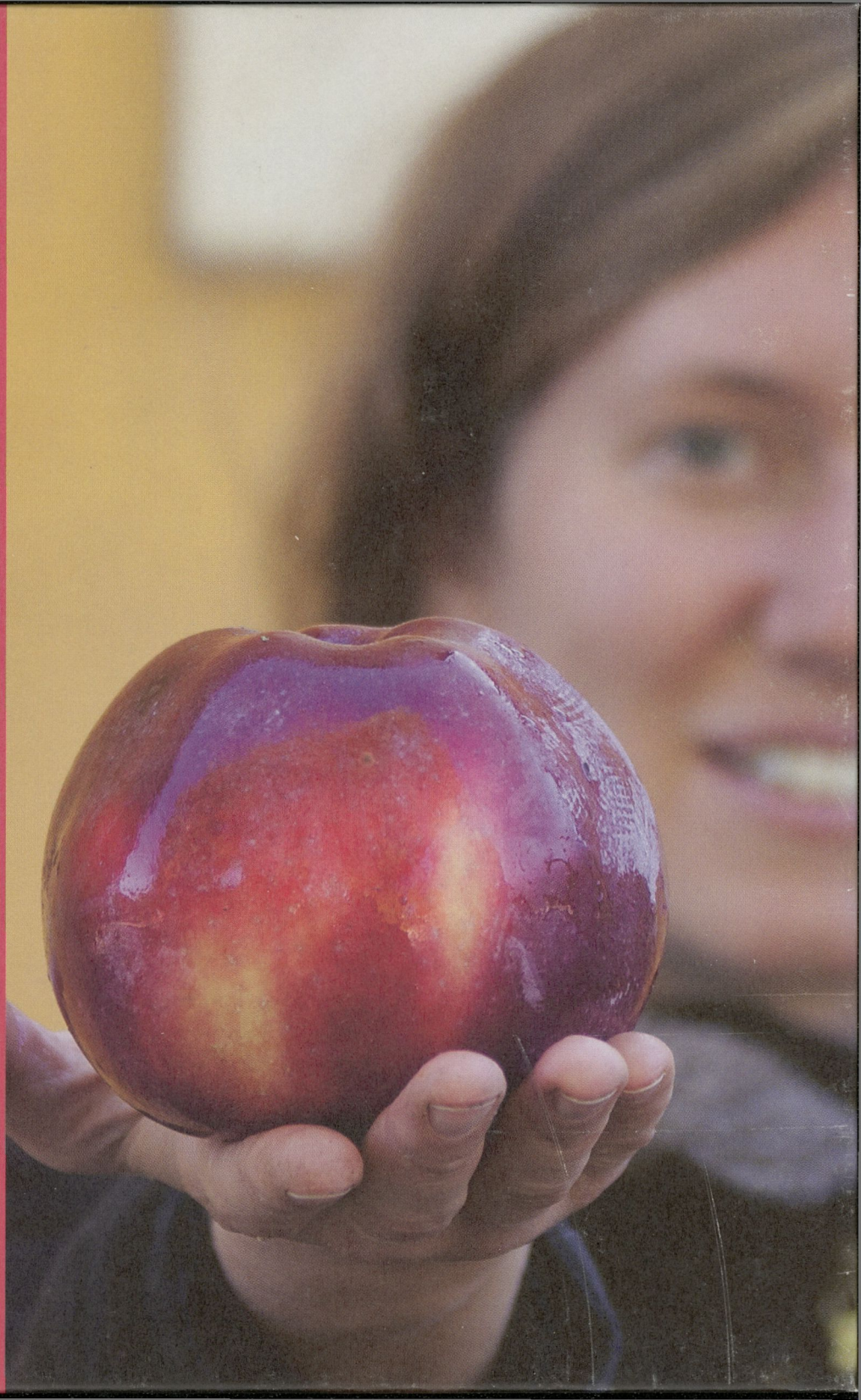
VÅR VARDAG - DITT MUSEUM FATABUREN

2017

VÅR VARDAG - DITT MUSEUM

FATABUREN

2017

VÅR VARDAG - DITT MUSEUM

Red. Anders Carlsson

Nordiska museets och Skansens årsbok

FATABUREN – Nordiska museets och Skansens årsbok – är en skatt av kulturhistoriska artiklar som har publicerats under mer än ett sekel.

Årsboken började som ett häfte med rubriken »Meddelanden«, redigerat 1881 av museets grundare Artur Hazelius för den stödjande krets som kallades Samfundet för Nordiska museets främjande. 1884 publicerades den första kulturhistoriska artikeln och när publikationen 1906 bytte namn till »Fataburen. Kulturhistorisk tidskrift« kom de vetenskapliga uppsatserna att dominera innehållet. Från och med 1931 fick årsboken en mer populär inriktning och i stora drag den form som den har i dag. Fataburen har sedan dess förenat lärdom och sakkunskap med syftet att nå en stor publik.

Fataburen är också en viktig länk mellan Nordiska museet och Skansen, två museer med en gemensam historia och en gemensam vänförening. Varje årsbok har ett tematiskt innehåll som speglar insatser och engagemang i de båda museerna, men verksamhetsberättelserna trycks numera separat och kan rekvireras från respektive museum.

Ekonomiskt stöd från Samfundet Nordiska museets och Skansens Vänner gör utgivningen av Fataburen möjlig.

NORDISKA MUSEET

SKANSEN

Fataburen 2017

Nordiska museets förlag

Box 27820

115 93 Stockholm

www.nordiskamuseet.se/förlag

www.nordiskamuseet.se/fataburen

www.fataburen.se

© Nordiska museet och respektive författare 2017

Redaktör Anders Carlsson

Medredaktör Ewa Kron

Bildredaktör Marie Tornehave

Bildbehandling Karolina Kristensson och Peter Segemark

Omslag och grafisk form Lena Eklund, Kolofon

Översättning Alan Crozier

Omslagets framsida Klara Holmqvist, sektionschef för trädgården vid Nordiska museets avdelning Julita gård, skriver i denna bok om humle, pelargoner, pioner och frukt. Foto: Peter Segemark, © Nordiska museet.

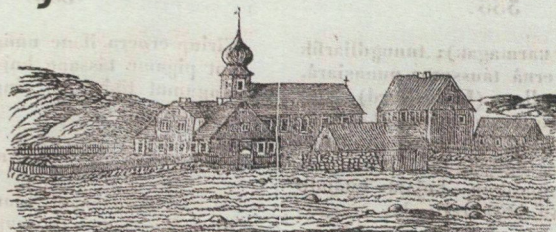
Pärmarnas insidor De nya tapeterna i Tottieska huset på Skansen är tillverkade av företaget Handtryckta Tapeter Långholmen AB. Mönstren är kopior av original av Johan Norman (1744–1808) som finns representerad i Nordiska museets samlingar. Foto: Handtryckta Tapeter Långholmen AB.

Tryck och repro Italgraf Media AB, Stockholm 2017

ISSN 0348 971 X

ISBN 978 91 7108 598 6

Arktiska föremål

ATUAGAGDLIUTIT.

NALINGINAEINIK TUSARUMINASASSUNIK UNIVKAT

No. 25.

Pípruäre 13.

1864.

sineríssap inuiniik sujugdlernik

ilisimassassut ilait.

kavdlunátsiainik.

mána nunarput akilinerdlo Améríkaló tamát kavdlunát ísak naluvát, kavdlunátsiaitdlunát nunát tunuvtítoit ísarssuak ílisimángilát, pujorsíuterkángíkatdlaramik ínavígssuak íavalagfigínek kunugigamíko. kavdlunát avangnámiut taimane ímákuat angalatuneriiput, serinerdlo uydloríssatdló nalunaerutaralugit iláne nuna kímangátsiartarpát. táukua iláta taima angalavdlune ukíok 865 kavdlunátsiait nunát tikípá taimane inokángitsok; igdlulíordlune tássane ukígáme áipágut angerdlarame nunakataisa ilait (avanguardlítdlo umigtórmíutdló ilait) nuname píngárnerit ílagíssait tássunga nunasiartortalerput inokutíit kívatígdlo ílagalugit, nunatáralugo ínulersordlugulo, tássanilo íngmíkuat ínúlérdlutik kúnge-karnatik. tássa kavdlunátsiait; nu-

nartik navssáreruárnásuk. kíngorna ukíut 70 kímúngwata nuna tamarne inokarpok.

sineríssap inokaleruerneranik.

ukíok 877 táukua kavdlunátsiait ardláta ímákuat angalavdlune tunuvta kákaí nuívaí, kekertatdló nunamít avasígut tikíkaluárdlugit. (manítup'naláne tunuvtíne avasígusunik kekertakarpon, táukúsímanerput.) kínguneríssuagut - ukíok 985 - áma kavdlunátsiait ílát Eirik augpaluk tamaunga autdlarpok, nunagór ívssama takussá takusarumavdlugo misílgkumavdlugulo; tunuvtígut sínerdlugo nunap ísua víaramíko nunalíput, nanortalíkuat pínerpok; tássane ukígámiik kíngornalo sule mardlungník erikáne ukígámiik angerdlarput, nunasiartíik naggorigísumíik atserdlugo (Grönland), ínuít tássunga kajúmígsarumavdlugíngór. ukíok táuna - 986 - sujugdlíit nunavta kújatánuut nunasiartorput, umíatsíarssuít arkane ísisamauvdlutíik, táunalo Eirik nálagaralugo; igdlukua sule tarkava ígalíkumípok (ílisarínek ajornángitsok: ívnaí

Nordiska museets samlingar av föremål och arkivhandlingar upphör aldrig att förvåna. Det finns *alltid* något nytt att upptäcka. Inte nödvändigtvis genom att för första gången få syn på ett föremål utan lika mycket genom att upptäcka det på nytt och försöka tolka det ur nya perspektiv. Ibland sker det i samband med arbetet inför en utställning, ibland i forskningen.

Som till exempel i det pågående projektet *Människor i Arktis i ljuset av klimatförändringarna*. Det gäller här att vrida och vända på föremålssamlingen och söka efter uppgifter i huvudligger, bilageböcker och arkiv. Men också att ibland lyfta blicken från de klassifikationssystem, dvs. den ordning och den samlingsorganisation, som vi har vant oss vid. Ofta utvecklas en sådan process till en lärorik resa genom både museets historia och historien om Norden.

En bunt tidningar från 1863-1889 kom till Nordiska museet 1890, inlagda i ett blått omslag. »Atuagagdliutit« står det i museets accessionskatalog för föremål. Med början 1861 var detta den första tidning på Grönland som utgavs på grönländskt språk och den innehöll såväl lokala notiser som utländska nyheter. Ställd inför tidningsbunten frågar jag mig vad den gör i Nordiska museets samlingar. Hur kom det sig att museet och dess grundare Artur Hazelius ansåg att en grönländsk tidning hörde hemma här? Vad hade Grönland med Nordiska museet att göra?

Den sista frågan är lättast att besvara. Både Nordiska museets själva namn och dess första stadgar vittnar om avsikten att spegla arbete och liv i hela Norden. Grönland hade koloniserats av Danmark och ingick därför, enligt Hazelius synsätt, också i samlingsområdet. Även om tidningen *Atuagagdliutit* tillkom på danskt initiativ var den också ett led i en strävan att hålla liv i det grönländska språket. Det fanns en oro för att de inuitiska språken skulle dö ut, något som språkforskaren Hazelius rimligen måste ha observerat.

Museets intresse för den inuitiska kulturen stannade inte heller vid tidningen. I samlingarna finns drygt 1800 grönländska föremål, varav merparten köptes in före 1903 via Hazelius kontakter med Conrad Brummerstedt och Rasmus Müller, som båda var kolonibestyrer, danska ämbetsmän, på Grönland. På Skansen, som då hörde samman med Nordiska museet, uppfördes också en eskimåhydda (dåtidens term) på klippan mot norr. Denna miljö försvann dock redan på 1910-talet.

Samlingen av grönländska föremål är sedan länge deponerad vid Etnografiska museet. Trots detta speglar den Nordiska museets uppfattning om och förståelse av den inuitiska kulturen, Grönland och Norden vid förra sekelskiftet. I dag bidrar föremålen till att öka vår kunskap om livet i Arktis i förfluten tid.

CECILIA HAMMARLUND-LARSSON är intendent vid Nordiska museet.